

56 óra, 2017

Baba dino, 2017

Geopárd gepárd az út szélén, 2017

Kis tita, 2017

Dancsó Andrea

COPROLALIA

PASZTERKÓ RICHÁRD

Az a gyanúm, hogy az 1995-ös születésű szabadkai képzőművész, Paszterkó Richárd a környékemen lakik. Néhány éve költöztem ide, még a legközelebbi szomszédokat sem ismerem, és Paszterkóval ez alatt az idő alatt egyszer sem futottam össze hazafelé menet – közvetlenül. Egy időben azonban felfigyeltem arra, hogy a megszokott utaim, rövidítéseim során egyre gyakrabban találok magam szemben egy kacsával. Először a közeli kis játszótér mászókéjén, a Jovan Mikić utca romosabb falain, kiugró felületein, majd a szomszéd kapuján. Általában figyelemmel követem a környék falfirkaít, és mindig vetek néhány pillantást az idegen városok tagjeire, graffitijeire is. Akár Szabadka különböző városrészeinek falfeliratait is izgalmas megfigyelni, mert ezek általában határt, *felségterületet* jelölnek, a klánok közti háború kicsúcsosodása pedig általában primitív átfirkálásba fajul. Ezek az X-szemű kacsák azonban nem illettek sem a Teslino, sem a Blue marines, sem pedig bármelyik más általam ismert futballcsapatszimpatizáns által használt, vagy csak simán xenofób firkák közé. Aztán az egyik alatt megláttam egy magyar feliratot: KIS KACSA. A stílizált kacsákat csak később tudtam összekötni Paszterkóval, amikor Instagramon követni kezdtem őt (@kis_kacsa_factory). Ha Paszterkó nem is a szomszédom, egy biztos: sűrűn akad dolga a környékemen. Erre még visszatérek.

Több fiatal szabadkai képzőművész Boros György rajzműhelyében kezdte pályafutását, köztük Paszterkó is. Az egészen fiataloknak a különböző képzőművészeti technikák megismerése és elsajátítása szempontjából fontosnak számít ez a lépcsőfok. Paszterkó 2016-os szabadkai, *Kis kenyér* című első önálló kiállításakor (melyre a fiatal tehetségekre fokozottan odafigyelő és segítő Klein House-ban került sor) mentora elmondta, Richárd sosem hallgatott rá, mindig is a maga feje után ment, és ezt jól is tette. Egy manapság

szinte ritkaságszámba menő műfajban érték az első elismerések: hazai és nemzetközi Ex Libris-versenyeken ért el pozitív eredményeket. Sokoldalú alkotóról van tehát szó, ígéretes tehetségről, aki még pályája elején áll, és ennek megfelelően mindenben kipróbálja magát, ami felkelti az érdeklődését. A *Híd* folyóirat általa illusztrált 2016/9-es Fiala alkotók számában így mutatják be: *„Foglalkozik tradicionális grafikával, azonban a festészet is közel áll hozzá. Képei hangulatát leginkább az art brut és a dadaista vonások jellemzik, melyek gondolkodásmódjában is kifejezésre kerülnek. A bor jó.”* A grafika és a festészet mellett többek közt digitális grafikákat készít, fotóz, könyvet illusztrál és mindemellett a street arthoz is van némi köze.

A kortárs vajdasági magyar képzőművészetben – ahogyan az irodalomban is – érezhető egy generációs szakadás, a kivándorlás következtében a középnemzedék jóval kevesebb számban képviselteti magát, és az utóbbi években érzékelhető ismét – kis túlzással – tömeges jelenléte a fiatal művészeknek, valamint a rájuk való fokozott odafigyelés. Ők azok, akik néhány éve léptek ki az akadémia kapuin, vagy még most tanulnak, és érezhetően a saját útjukat keresik. Vagy újra felfedezik maguknak az ősoket, újraértelmezik a vajdasági síkság őstopozát, mely a vajdmagyar festőművészetet a kezdetektől uralta, vagy a nemzetközi trendek felé fordulnak. Jellemzően kétféle utat különböztethetünk meg tehát: vannak, akik a rurális, falusi témákat remixelik sajátos módon, és vannak, akik inkább az urbánus közegből táplálkoznak. Paszterkót ez utóbbihoz sorolnám, az urbánus témák velejárója pedig a figuralitás, szemben az absztrakt tájábrázolással. Ugyanitt emelném ki Lak Róbertet is, a szintén szabadkai festőművészt, hiszen a két fiatal művészet az experimentális figuralitás szempontjából mindenképp rokon egymással. Kortársak révén hatnak

Paszterkó, 2017

Lak, 2017

Richike állva, 2016

Richike ülve, 2016

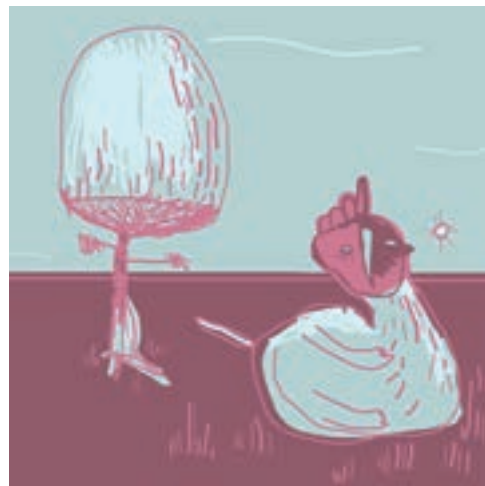
egymás művészetére, gondolkodásmódjára, eközben mégis mindketten egyediek tudnak maradni. S itt kanyarodnék vissza szövegem bevezetőjéhez: ha Paszterkó nem is a szomszédom, de Lak biztosan néhány sarokra lakik tőlem: ezt azóta tudom, mióta meghirdette első garázskiállítását (nem tudom, voltak-e már garázskiállítások, egészen izgalmas). Lehet, hogy itt van a kacsa elásva. Mindenesetre, jó újra nemzedékiséget látni a fiatalok között.

Paszterkó jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Képi Ábrázolás grafikus szakán tanul. Számítógépes grafikái és rajzai, valamint festményei egyaránt rendkívül ösztönösek, szabadok, élénk színviláguk magával ragadja a tekintetet. Az alkotásain kibontakozó öntörvényű, groteszk világ a psziché kivetülése. Ahogy az már korábban említésre került, az art brut műfajra jellemző szándékolatlan nyers kifejezőmódot alkalmaz. Festményein sokszor indulatokat felfedő feliratok jelennek meg, és ezen durva gesztusok az ecsetkezelésében, ugyanakkor a címválasztásaiban is megnyilvánulnak. A belső lelkiállapot öntudatlan kifejeződései ezek, hirtelenek, erőteljesek, agresszívek. Legtöbbször emberi figurákat örökít meg, gyakran pedig önarcképet. Ezen alakok életképekben jelennek meg, azonban hangulatuk a mindennapi fölé emelkedik, bizonyos misztikummal telítődik, a képek pedig feszültséget keltenek. Grafikáin újabban visszatérő motívumok a vadállatok.

Paszterkó 2017-ben illusztrálta Németh István, az újvidéki Forum Könyvkiadó gondozásában megjelent *Jusztika* című kötetét. A gyors, vázlatszerű digitális rajzok jól kiegészítik Németh István novelláit. A könyv utószavában ezt olvashatjuk: „A kötet

a karaktert helyezi előtérbe, többnyire a zökkenőkkel teli életutat bejárt jellemet, a szegénység vetületeit, az ideológiai megpróbáltatásokat, a szubjektum kommunikációs lehetőségeit és korlátait”. Izgalmas megfigyelni, hogy Németh István novellái hogyan veszik rá a fiatal művészt, hogy a falvak, falusi emberek világában találjon rá azokra a motívumokra, melyek saját ars poetikájával is rímelnek. Paszterkó képeinek szubjektumai is mintha folyton beszélnének, mondani szeretnének valamit, azonban sajátos módon kommunikálnak, s mintha coprolaliában szenvednének: az önkifejezés elemi vágyával nem a megfelelő szavak hagyják el szájukat.

Paszterkó Richárd sokoldalúságát az is bizonyítja, hogy a fotográfia világa iránt is érdekli. Fotóit szintén a kísérletezés logikája irányítja, hiszen analóg gépével, a dupla expozíciók segítségével szurreális képeket alkot. A fénykép olyan eszköznél hat számára, mellyel mindennapjait örökíti meg művészi módon, s mindenképp opusának részeként kellene tekintenünk rájuk.

Malacka nem malac, inkább madár, 2017